

5. Hodnocení a evaluace školy

5.1. Pravidla pro hodnocení žáků

Klasifikace se řídí legislativními normami, které především stanovují podobu vysvědčení. Ze zákona se už od 1. ročníku musí žáci klasifikovat na vysvědčení známkou ve všech vyučovacích předmětech.

Od pojmu klasifikace odlišujeme pojem hodnocení. Hodnocení tvoří velmi důležitou součást vyučování. Co a jak se hodnotí, ovlivňuje to, co a jak se žák učí, resp. jak pracuje. Ve všech předmětech s ohledem na věkové zvláštnosti a specifickou těchto předmětů by měly platit tyto zásady : Metody hodnocení odpovídají jasně stanoveným účelům, cílům. Je využívána vhodná škála hodnotících postupů. Je vytvořen efektivní způsob zaznamenávání a sumarizace hodnotících informací tak, aby informace o výsledcích přinášely učitelům, žákům i rodičům přehled o tom, jak se žákovi daří zvládat klíčové cíle, jaké má potíže a jaký by měl být další postup. Systém hodnocení (hlavně v nejvyšších ročnících) by měl dávat žákům příležitost přebírat odpovědnost za své výsledky ve známém a jasném systému.

Oba pojmy – klasifikace a hodnocení – spolu ovšem těsně souvisejí. Systém hodnocení by měl existovat podle uvedených zásad bez ohledu na podobu klasifikace. Ta tvoří víceméně technickou stránku věci (5 nebo víceúrovňová škála čísel, písmena místo číslic apod.).

Důležitou součástí hodnocení tvoří hodnocení chování a kázně žáků. Zvláště v této oblasti je důležitý systém pochval a odměňování jako motivujícího a pozitivního aspektu školního života.

Žáci se specifickými poruchami učení

U určitého počtu žáků bývá diagnostikována některá specifická porucha učení nebo alespoň tendence k ní. Nejčastěji je to dyslexie. Platí zásada, že tyto poruchy by měly být objeveny co nejdříve, aby mohla být zahájena nápravná opatření. Téměř všechny vyučující na 1. stupni (a dvě učitelky Čj a Aj pro 2. stupeň) absolvovaly nebo absolvují kurzy pro dyslektické asistentky. Pokud to dovoluje kapacita, je těmto žákům věnována individuální péče podle specificky vypracovaného plánu. Preferuje se péče o nejmladší žáky. Žáci jsou integrováni do běžných tříd. Na základě vyjádření pedagogicko – psychologické poradny je zákonným zástupcům žáka nabídnuta dohoda o způsobu klasifikace (viz příloha č. 4). Součástí péče o tyto žáky musí být spolupráce s rodiči. Vedle instrukcí o způsobech nápravných cvičení je to hlavně důraz na to, že porucha znamená nutnost více práce (ale účelné, nepřetěžovat rozsahem a nesprávnými formami), ne výmluvu a následnou rezignaci na jakýkoli, i když drobný pokrok.

Vzdělávání žáků s jinými poruchami nebo zdravotním postižením je řešeno individuálně podle typu problému.

5.2. Evaluační činnosti

Evaluační (sebeevaluační) činnosti tvoří nedílnou a svým způsobem permanentně probíhající součást práce školy. Pro přehlednost můžeme tyto činnosti rozdělit do několika skupin :

A. Hodnocení dlouhodobých plánů, záměrů, cílů

Znamená to neustále zvažovat podobu koncepce školy, které prvky vyřadit jako neúčinné, které naopak přidat jako potřebné nebo alespoň vhodné.

Velká pozornost je věnována klimatu školy. Pro vyhodnocování tohoto bodu platí především tato kritéria :

Identifikují se žáci a personál se školou, jsou na ni hrdi ?

Je přijímání rodičů a návštěvníků vstřícné ?

Hraje vedení školy pozitivní úlohu při budování dobré atmosféry ve škole ?

Charakterizuje práci školy na všech stupních smysl pro férovost a spravedlivost ?

Je morálka žáků a personálu vysoká ?

Jsou dobré vztahy mezi pracovníky, mezi pracovníky a žáky a mezi žáky navzájem ? Jsou žáci a učitelé více spolupracovníky nebo nepřáteli ?

Jsou požadavky pracovníků na kázeň žáků (ale i vlastní) patřičně vysoké, ale přiměřené ?

Je oceňována důležitost udělování pochval a odměn ?

Je prostředí školy příjemné ?

Je prostředí školy bezpečné ?

B. Hodnocení krátkodobých (ročních) plánů

Koncepce tvoří pevnou podobu školy a její změny nebývají tak časté. Roční plány se týkají hlavně toho, v čem je třeba stávající prvky koncepce zlepšovat – od změn radikálnějších po pouhé kosmetické úpravy. Cílem je zbavit se všeho, co práci spíše narušuje, brzdí a dosáhnout opaku. Toto hodnocení je prováděno pravidelně za školní rok.

C. Hodnocení pedagogických pracovníků

Každý pracovník musí dostat tvůrčí prostor pro své uplatnění. Iniciativa, tvořivost, kreativita jednotlivých pracovníků, to je základní stavební kámen pro úspěšnou práci. Pro hodnocení platí tato kritéria :

I. Standard

- A. Výuková oblast : a) hospitace (metody práce korespondující s hlavními cíli, nápaditost)
b) klasifikace a hodnocení žáků
c) rozborů žakovských prací (sešity, výkresy, výrobky ...)
d) srovnávací prověrky, testy
- B. Výchovná oblast : a) přístup k dětem, obětavost, autorita
b) respektování poruch učení
c) dbání na vnitřní řád (mj. i dozory)
d) prostředí (pořádek, výzdoba)
- C. Administrativa : a) úroveň dokumentace (přesnost, včasnost)
b) včasnost a přesnost termínu úkolů
- D. Organizace školy : a) metodických práce
b) kabinety a funkce
- E. Jednání s rodiči
- F. Třídní učitel : a) vztahy v kolektivu třídy, ovlivňování, prevence problémů
b) fungování vnitřního řádu školy
c) vzhled třídy
d) úroveň čtvrtletního a pololetního hodnocení třídy
e) sledování vývojových poruch
f) individuální (neoficiální) dokumentace třídního učitele
g) oficiální dokumentace třídního učitele
h) spolupráce se žakovskou samosprávou
- G. Vztahy na pracovišti

II. Nadstandard

- a) nápady, tvořivost, iniciativa (mj. akce mimo výuku a školu, soutěže ...)
b) granty, pedagogická tvořivost (tj. vnitřní granty)
c) práce v mimoškolních institucích
d) sebevzdělávání, rozšiřování kvalifikace
e) reprezentace školy (soutěže, akce mimo školu)
f) příprava na přijímací zkoušky
g) kroužky, doučování

D. Účast v celostátních srovnávacích testech typu Kalibro, Scio, Cermat

E. Objektivizace hodnocení a klasifikace žáků

Vyučující při každodenní práci se žáky a rozborem výsledků jejich činnosti docházejí k určitým závěrům o míře jejich schopností. Aby byl tento pohled objektivizován, použijeme standardizované testy kognitivních schopností. Žáci projdou těmito testy na počátku 3. a 6. ročníku. 3. ročník je volen proto, že začíná druhý minicyklus 1. stupně. První dva roky školní docházky měly možnost srovnat různou prahovou úroveň dětí vstupujících do školy, byly vytvořeny některé základní návyky. 6. ročník je vstupem na 2. stupeň školy a výsledky je možno i porovnat se 3. ročníkem.

Žáci absolvují 2 baterie testů : jednak verbální schopnosti (ovlivňují výsledky prakticky ve všech naukových předmětech), jednak početní schopnosti (vliv na výsledky v matematice, z části fyzice, chemii). Výsledky testů jsou pro vyučující cenné, protože pomáhají objektivizovat hodnocení žáků a jsou i vodítkem pro volbu vhodných postupů při výuce. Přesná čísla výsledků jsou důvěrným vnitřním informačním materiálem, žákům či rodičům se výsledky sdělují v obecnější, šetrnější poloze, zvláště u žáků se slabými výsledky.

Výsledky jsou využívány i pro objektivizaci klasifikace, a to srovnáním výsledků testů se známkou na vysvědčení. Jestliže je známka lepší než výsledky testů, mluvíme pracovně o „přidané hodnotě“ (školní práce přidala, vylepšila žákovy předpoklady), v opačném případě je možno mluvit o „ubrané hodnotě“ (školní práce ubrala, nevyužila žákův potenciál). Příčiny rozporu mohou být různé, výsledky slouží k zamyšlení nad jejich příčinami. Očekává se, že ve většině případů by měla převažovat přidaná hodnota, která by měla být důsledkem toho, že systém hodnocení žáků je dostatečně široký a dává všem prostor pro uplatnění. Toto srovnávání se používá na 2. stupni.

Nedílnou součástí evaluace je uzavření 1. stupně v 5. ročníku a závěrečné zkoušky v 9. ročníku. V závěru 5. ročníku je to systém srovnávacích testů s důrazem na český jazyk a matematiku. Výhledově je třeba uvažovat o obměně tohoto systému, aby více korespondoval se základními kompetencemi. Závěrečné zkoušky v 9. ročníku vzhledem k dobrovolnosti dávají kromě sondy do znalostí i zajímavý obrázek o morálním přístupu žáků, protože ve zkoušce prakticky o nic nejde, koná se v samém závěru školního roku, je to symbolické završení základní školy.

Vzhledem k důrazu na výuku cizích jazyků je vhodné uvažovat i o možnosti získat během ZŠ určitý certifikát z cizího jazyka (v současné době máme učitelku francouzského jazyka, která má certifikát k takové zkoušce vybrané žáhy připravit).

F. Dotazníky, ankety (pro žáky, rodiče, pracovníky), schránka důvěry

Vesměř nástroje pro zajištění zpětné vazby, korigování nesprávností, vytyčování správného směru, úprav v koncepci školy.